

Aanvulling Structuurvisie Buitengebied Sint-Michielsgestel

Nader beleid voor
ruimtelijke kwaliteit van
het buitengebied

Colofon

Documentnaam: 150520 – Structuurvisie – Gem.Sint-Michielsgestel

Status: ter vaststelling

Vaststellingsdatum: 16 juli 2015

Opdrachtgever: Gemeente Sint-Michielsgestel

Uitvoering: Joep van Gorp en Pieter Dudok

Adviseur: Over Morgen

Uitvoering: Dave Alberts en Rolf de Rode

Kwaliteit van het buitengebied

De gemeente Sint-Michielsgestel kent in vele opzichten een waardevol buitengebied. Het is een plek waar burgers graag wonen, recreanten hun bezoek aan brengen en ondernemers hun geld verdienen. Tegelijkertijd is het buitengebied van betekenis voor de natuur en de waterhuishouding. De vitaliteit van deze functies zijn gediend bij het behoud en de versterking van de ruimtelijke kwaliteit in de vorm van bijvoorbeeld landschap, cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en recreatieve voorzieningen. De gemeente voert dan ook een beleid gericht op bescherming en versterking van de bestaande waarden gecombineerd met het toevoegen van nieuwe elementen. Naast onderhoudsprogramma's voert de gemeente hiervoor samen met partners als het waterschap en de provincie projecten uit in het buitengebied.

De gemeentelijke projecten zijn gebundeld in het programma Gestel Groene gemeente. Tegelijkertijd zet de gemeente in op ruimtelijke kwaliteitsverbetering via het spoor van particuliere ontwikkeling. Dat gebeurt door beleidsmatige ruimte te bieden aan 'rode' ontwikkelingen wanneer deze samen gaan met investeringen in de ruimtelijke kwaliteit. In de Structuurvisie Buitengebied (vastgesteld op 16 december 2010) is dit beleid geformuleerd en uitgewerkt in diverse lijnen zoals de ruimte-voor-ruimte regeling en het landgoederenbeleid.

1. Inleiding

Nader beleid in twee lijnen

Na enkele jaren beleidsuitvoering hebben zich enkele ontwikkelingen voorgedaan die vragen om nader beleid ter aanvulling op hetgeen is vastgelegd in de Structuurvisie Buitengebied (2010). Deze aanvulling heeft betrekking op een tweetal lijnen:

1. De ruimte-voor-ruimte regeling
2. De regeling kwaliteitsverbetering van het landschap

In onderhavige structuurvisie-aanvulling wordt het nadere beleid beschreven. Dit met als doel transparantie en juridische zekerheid te bieden. Deze is nodig bij het komen tot afspraken met particuliere initiatiefnemers over ontwikkelingen in het buitengebied.

Proces totstandkoming

De beleidsnota krijgt de status van Structuurvisie onder de Wro en wordt om die reden vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt tegelijkertijd met de vaststelling van het Bestemmingsplan “Actualisatieplan Buitengebied”. Deze koppeling is relevant omdat in het bestemmingsplan enkele particuliere ontwikkelingen hun plek hebben gekregen waarvoor het aanvullende beleid bepalend is voor de ruimtelijke onderbouwing en juridische regeling.

Het ontwerp van de ‘Aanvulling Structuurvisie Buitengebied Sint-Michielsgestel’ heeft van vrijdag 1 mei 2015 tot en met vrijdag 15 mei 2015 voor eenieder ter inzage gelegen bij de receptie in het gemeentehuis. Daarnaast was de ontwerp-structuurvisie te raadplegen op www.ruimtelijkeplannen.nl. In de periode dat de aanvulling op de structuurvisie ter inzage lag, kon eenieder hierop een inspraakreactie indienen. De provincie Noord-Brabant en het afdelingsbestuur ZLTO afdeling Sint Michielsgestel hebben een zienswijze ingediend. Naar aanleiding van de zienswijzen is de structuurvisie aangepast.

Provinciaal beleid

De ruimte-voor-ruimte regeling is een provinciale beleidslijn die het mogelijk maakt nieuwe woningen in het buitengebied te ontwikkelen in ruil voor kwaliteitswinst in de vorm van de sloop van stallen (ontstening), het wegnemen van fosfaatrechten (verbetering milieu) en een goede landschappelijke inpassing. Aan de regeling zijn diverse randvoorwaarden gesteld binnen art 6.8 van de Verordening ruimte die op zijn beurt verwijst naar de 'Beleidsregel ruimte-voor-ruimte' van 2006.

Zo moet er tenminste voldaan worden aan vijf zekerheden:

- Beëindiging van een intensieve veehouderij;
- Bedrijfsgebouwen moeten worden gesloopt, waarbij 1.000 m² gelijk staat aan één RvR-kavel;

- Fosfaatrechten moeten uit de markt worden genomen, waarbij het per RvR-kavel moet gaan om min. 3.500 kg;
- De slooplocatie krijgt een passende herbestemming;
- Zonder toepassing van de RvR-regeling zou geen sprake zijn van sanering van de agrarische bedrijfsgebouwen.

De woningbouwmogelijkheden zijn beperkt tot locaties binnen door de gemeente aan te wijzen bebouwingsconcentraties in de groenblauwe mantel. In geval dat sloop van stallen buiten deze bebouwingsconcentraties plaats vindt, bestaat de mogelijkheid de slooprechten te verhandelen.

2. Ruimte voor ruimte

Structuurvisie Buitengebied (2010)

De gemeente Sint-Michielsgestel heeft het gemeentelijk beleid m.b.t. de ruimte-voor-ruimte regeling verder geconcretiseerd in de Structuurvisie Buitengebied van 2010. Op twee manieren is de ontwikkeling van ruimte-voor-ruimte woningen mogelijk:

- Op locaties waar gesloopt wordt binnen bebouwingsconcentraties (ruimte-voor-ruimte direct). De woning(en) komen dan ter plaatse van de te slopen schuren.
- Op aangewezen locaties waar woningen kunnen worden toegevoegd passend binnen de stedenbouwkundige en landschappelijke structuur (ruimte-voor-ruimte indirect). De sloop van stallen vindt dan elders plaats. In de Structuurvisie Buitengebied zijn 17 bebouwings-concentraties aangewezen met daarinbinnen de mogelijkheden voor de realisering van ruimte-voor-ruimte woningen.

De Structuurvisie Buitengebied (2010) voorziet voorts in nadere voorwaarden aan de woning, de situering en de inpassing.

Aanvullende keuzes

De ruimte-voor-ruimte regeling wordt inmiddels geruime tijd met succes uitgevoerd. Diverse kavels zijn ontwikkeld in ruil voor de sloop van stallen en wegnemen van fosfaat-rechten. In de meeste gevallen is sprake geweest van de inzet van bouwrechten die zijn ingekocht bij de ontwikkelingsmaatschappij ruimte-voor-ruimte (ruimte-voor-ruimte c.v). De ruimtelijke kwaliteitswinst in de vorm van ontstening heeft in het buitengebied van Sint-Michielsgestel, maar vaak ook elders in Brabant plaatsgevonden. Omdat de gemeente in geval van rechten aangekocht bij de ruimte-voor-ruimte c.v. kon rekenen op een substantiële financiële bijdrage, wist zij zich naast de ontstening in het buitengebied, ook verzekerd van een te realiseren kwaliteitswinst in de gemeente Sint-Michielsgestel zelf. Deze

bijdrage is gekoppeld aan de projecten binnen het programma 'Gestel Groene Gemeente'.

Onder invloed van de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt zijn de vergoedingen voor de sloop van stallen en het inleveren van fosfaat-rechten onder druk komen staan. Dit heeft geleid tot een alternatief verhandelingspad via de vrije markt, buiten de ontwikkelingsmaatschappij ruimte-voor-ruimte om. Op deze manier samengestelde bouwtitels vormen voor de gemeente geen garantie voor een daadwerkelijke ruimtelijke kwaliteitsimpuls in het buitengebied van de gemeente Sint-Michielsgestel zelf. Er is tenslotte geen zekerheid dat de ontstening heeft plaatsgevonden in Sint-Michielsgestel en er is ook geen sprake van een financiële vergoeding waarmee de gemeente Sint-Michielsgestel de kwaliteitsverbetering zelf kan realiseren.

De gemeente Sint-Michielsgestel werkt om die reden dan ook niet onvoorwaardelijk mee aan dit type ruimte-voor-ruimte verzoeken. Medewerking vindt enkel plaats indien de initiatiefnemer zich wil verplichten aan een vergelijkbare financiële vergoeding als welke de gemeente Sint-Michielsgestel ontvangt van de provincie voor het realiseren van een ruimte-voor-ruimte kavel. Deze financiële tegenprestatie wordt in een overeenkomst vastgelegd onder de noemer 'ruimte-voor-ruimte privaatrechtelijk' en dient voorafgaand aan de vaststelling van een bestemmingsplan of vergelijkbare procedure te zijn betaald. Financiële bijdragen via het spoor 'ruimte-voor-ruimte privaatrechtelijk' worden afgezonderd en ingezet ten behoeve van fysieke projecten in het buitengebied vallende onder het programma lopende Programma Gestel Groene Gemeente. Het programma stelt kaders voor realisatie van groene of groen-gerelateerde deelprojecten, die herkenbaar zijn voor en bekend zijn bij inwoners en bezoekers van de gemeente Sint-Michielsgestel.

Provinciaal beleid

De Verordening ruimte van de provincie Noord-Brabant kent met art. 3.2. (Kwaliteitsverbetering van het landschap) de verplichting om 'rode' ontwikkelingen in het buitengebied gepaard te laten gaan met een fysieke kwaliteitsverbetering van het gebied of de omgeving. Zo'n kwaliteitsverbetering kan betrekking hebben op bodem, water, natuur, landschap, cultuurhistorie en/of extensieve recreatie. Ook enkele in de Verordening ruimte verplichte investeringen, zoals 10% landschappelijke inpassing bij veehouderijen (art.6.3) en sloop windmolens (4.10), kunnen worden ingezet als kwaliteitsverbetering. Dit voorkomt dat voor initiatiefnemers dubbele verplichtingen ontstaan.

De kwaliteitsverbetering moet met het bestemmingsplan financieel, juridisch en feitelijk geborgd worden en passen (m.n. landschappelijk) bij het ruimtelijk beleid van de gemeente. De ontwikkelende partij heeft de keuze de fysieke kwaliteitsverbetering zelf op eigen terrein te realiseren, dan wel de verplichting over te dragen aan de gemeente via een fondsbijdrage. De gemeente moet hiervoor dan wel de gelegenheid bieden (o.a. via verankering in een structuurvisie) en over de werking van het fonds verantwoording afleggen aan de provincie in het regionaal ruimtelijk overleg.

De regeling 'Kwaliteitsverbetering van het landschap' is volgens de Verordening ruimte van toepassing op bestemmingsplannen die ruimtelijke ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied mogelijk maken (m.u.v. uitwerkingsplan-

3. Kwaliteitsverbetering van het landschap

nen). Voor bepaalde activiteiten maakt zij echter een uitzondering aangezien deze binnen de Verordening ruimte al een verplichte kwaliteitsverbetering in zich hebben. Het gaat dan om ontwikkelingen in het kader van de ruimte-voor-ruimte regeling en ontwikkelingen in ecologische hoofdstructuur (EHS) waar een compensatieplicht geldt.

De provinciale regeling zoals opgenomen in de Verordening ruimte kent nog veel open eindjes waar het gaat om de praktische werking. De nadere invulling hiervan valt onder de gemeentelijke beleidsvrijheid. De gemeente Sint-Michiëlgestel is bij de uitwerking van beleid samen opgetrokken met de regio Noordoost-Brabant.

Regionaal beleid

Binnen de regio is een aantal aspecten van de beleidsregel kwaliteitsverbetering van het landschap verder uitgewerkt en in een afsprakenkader met de provincie vastgelegd (10 januari 2013). Het afsprakenkader richt zich op twee aspecten:

1. De verdere afbakening van het toepassingsbereik;
2. De (minimale) hoogte van de gevraagde inspanning (basisinspanning).

Toepassingsbereik

De definitie van het toepassingsbereik van de provincie laat ruimte voor discussie als het gaat over het type juridisch-planologische procedure waarvoor de regeling geldt. Er wordt gesproken van bestemmingsplannen (wel) en uitwerkingsplannen (niet), maar niet over de veel voorkomende wijzigingsplannen. De regio neemt deze onduidelijkheid weg en heeft besloten dat ook voor wijzigingsplannen de regeling kwaliteitsverbetering van het landschap van toe-

passing is. De wijzigingsprocedure vraagt tenslotte net als een bestemmingsplanprocedure een zorgvuldige ruimtelijke onderbouwing.

Belangrijker voor de verdere afbakening van het toepassingsbereik is de regionale beleidskeuze om de verplichting alleen op te leggen voor ontwikkelingen met een 'substantiële' invloed op het landschap. De regio is van mening dat ontwikkelingen met een grote impact het meest moeten investeren in kwaliteitsverbetering. De achterliggende gedachte van de regeling is tenslotte ook dat de negatieve impact die een ontwikkeling op het landschap heeft (veelal versterking en verdichting) moet worden verevend met een proportionele kwaliteitsinvestering. Door op deze manier te handelen, ontstaat er per saldo een positieve ontwikkeling voor het buitengebied.

De regio heeft ter operationalisering van deze beleidskeuze mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen ondergebracht in drie categorieën:

- Categorie 1: geen impact, geen tegenprestatie verplicht;
- Categorie 2: beperkte impact, landschappelijke inpassing, passend bij een goede ruimtelijke ordening;
- Categorie 3: grote impact, landschappelijke inpassing 'plus', passend bij een goede ruimtelijke ordening en in verhouding staand tot de waardeontwikkeling.

In de bijlagen van deze structuurvisie-aanvulling zijn de categorieën en de daarbinnen vallende ontwikkelingen opgenomen. Uiteraard is het onmogelijk alle type ontwikkelen te vangen in een lijst. Om die reden vallen alle niet nader gespecificeerde gevallen in principe onder categorie 3, als ook alle planmatige (stedelijke) ontwikkelingen.

Basisinspanning

Op het moment dat een ontwikkeling in categorie 3 valt, is een kwaliteitsverbetering verplicht die in verhouding staat tot de waardeontwikkeling als gevolg van de bestemmingsverandering. Voor de kwantificering van deze proportionaliteit is door de regio een onderscheid gemaakt in planmatige (stedelijke) en niet-planmatige ontwikkelingen.

Bij planmatige (stedelijke) ontwikkelingen is de hoogte van de tegenprestatie gesteld op vaste afdracht per m², zijnde minimaal 1% van de uitgifteprijs. Bij niet-planmatige ontwikkelingen is de hoogte gesteld op minimaal 20% van de grondwaardevermeerdering als gevolg van de bestemmingsverandering. De manier waarop de basisinspanning wordt berekend, is gemeentelijk maatwerk.

Aanvullende keuzes

De afspraken tussen regio en provincie Noord-Brabant laten op diverse onderdelen nog ruimte voor gemeentelijke beleidsinvulling. De gemeente Sint-Michielsgestel vindt het vanuit het oogpunt van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid wenselijk om deze beleidsruimte in te vullen en daarmee helderheid te bieden over de te hanteren werkwijze bij implementatie van beleid. De gemeentespecifieke keuzes hebben betrekking op:

- Te hanteren berekeningssystematiek voor de grondwaardevermeerdering;
- De mogelijke kwaliteitsverbeteringen en de toetsing daarvan aan ruimtelijk beleid;
- Voorwaarden aan kostenbegroting kwaliteitsverbeteringen;
- Voorwaarden aan zekerstelling;
- Werkwijze financiële afwikkeling via fondsbijdrage.

Berekeningssystematiek grondwaardevermeerdering

De bepaling van de grondwaardeontwikkeling als gevolg van een bestemmingsverandering is gemeentelijk maatwerk. De grondprijzen in 's-Hertogenbosch zijn tenslotte anders dan die in de gemeente Sint-Michielsgestel. Grondprijzen zijn echter ook bewegelijk en soms afhankelijk van hele specifieke factoren. Het is voor een beleidsinstrument echter ondoenlijk en voor de praktische uitvoering ook onwenselijk om per initiatief de grondwaarde te laten taxeren en controleren. Daarom kiest de gemeente voor een jaarlijks (door college B&W) vast te stellen set van forfaitaire grondwaarden gekoppeld aan een gedifferentieerde lijst van functies. De functielijst met grondwaarden maakt onderdeel uit van een rekenmodule in beheer van de gemeente. Op basis van de systematiek kan de gemeente de grondwaardevermeerdering (ook bij multifunctionele ontwikkelingen) op maat berekenen. Bij planmatige ontwikkelingen gaat het om 1% van de grondwaarde (conform functielijst) per m² uit te geven grond. Bij niet-planmatige ontwikkelingen gaat het om 20% van de grondwaardevermeerdering als gevolg van de bestemmingsveranderingen.

Deze berekeningssystematiek is ontwikkeld in de gemeente Mill en Sint-Hubert en door de provincie Noord-Brabant goed bevonden. Circa 15 Noord-Brabantse gemeenten werken met deze systematiek, waaronder alle gemeenten in de regio Hart van Brabant.

Waar het gaat om m³-vergrotingen van burgerwoningen en bedrijfswoningen (die binnen categorie 3 van het toepassingsbereik vallen) wordt binnen de berekeningssystematiek een omrekening gemaakt naar m². Vervolgens

wordt de grondwaardeontwikkeling berekend door deze te vermenigvuldigen met de forfaitaire grondprijs van de functie wonen.

Mogelijke kwaliteitsverbeteringen en de toetsing daarvan aan ruimtelijk beleid

De definiëring van het begrip kwaliteitsverbetering binnen de provinciale verordening geeft ruimte voor een breed pallet aan maatregelen. Zo lang de kwaliteitsverbetering betrekking heeft op bodem, water, natuur, landschap, cultuurhistorie en/of extensieve recreatie kan hij binnen de regeling worden meegenomen. Dat geldt ook voor enkele binnen de Verordening ruimte verplichte investeringen, zoals 10% landschappelijke inpassing bij veehouderijen (art.6.3) en sloop windmolens (4.10).

De gemeente Sint-Michielsgestel houdt grotendeels vast aan de brede provinciale definitie van kwaliteitsverbetering. Dat biedt de gelegenheid om maatwerk mogelijk te maken. Wel stelt de gemeente enkele nadere voorwaarden die er voor moeten zorgen dat er daadwerkelijk sprake is van kwaliteitsverbetering. Deze voorwaarden zijn:

- Sloop van bebouwing en sanering verharding tellen mee als kwaliteitsverbetering voor zover deze daadwerkelijk leiden tot afname van de verstening (dus geen vervangende nieuwbouw);
- Investeringen in waterberging tellen enkel mee indien de voorziening openbaar wordt en deze samen gaat met natuur- en landschapsontwikkeling;

- Reguliere fysieke maatregelen horende bij een goede ruimtelijke ordening, zoals tuin, niet-openbaar waterberging, geluidsweringen en beeldkwaliteit, tellen niet mee als kwaliteitsverbetering.

Naast de aard van de kwaliteitsverbetering is de wenselijkheid ervan ook afhankelijk van de locatie. De landschappelijke kenmerken van een gebied zijn bepalend of en in welke vorm een maatregel bijdraagt aan de verbetering van de kwaliteit. Zo is het in een open agrarisch landschap niet altijd wenselijk om te investeren in bosaanplant. Ook heeft het sterk de voorkeur om voor inheemse plantensoorten te kiezen.

De toetsing van de kwalitatieve wenselijkheid van maatregelen vindt in eerste instantie plaats aan de hand van de Structuurvisie Buitengebied zoals vastgesteld in 2010. Maatregelen moeten passen in het beleid zoals hierin beschreven. Hierbij valt te denken aan de omschreven kwaliteiten van het landschap (hoofdstuk 2) en de bebouwingsconcentraties (hoofdstuk 4). Specifiek voor de toetsing van de landschapsinvesteringen zal daarnaast gekeken worden naar de gebiedsvisie Stimuleringskader groenblauwe diensten (Stika). Deze gebiedsvisie geeft per gebied aan wat voor een type landschapsinvesteringen (pakketten) passend zijn (bijlage 2). Tenslotte acht de gemeente de cultuurhistorische waardenkaart van belang als inspiratiekader voor het uitwerken van kwaliteitsverbeterende maatregelen.

Is voor mijn initiatief de beleidsregel kwaliteitsverbetering van het landschap van toepassing?

Is de ontwikkeling gelegen buiten het bestaand stedelijk gebied?

Nee -> Regeling niet van toepassing

Ja -> Ga naar de volgende vraag

Is sprake van een bestemmingsplanherziening of wijzigingsprocedure?

Nee -> Regeling niet van toepassing

Ja -> Ga naar volgende vraag

Valt mijn ontwikkeling in categorie 3 van het toepassingsbereik?

Nee -> Regeling niet van toepassing

Ja -> Regeling van toepassing

De gemeentelijke beleidskaders geven richting aan de mogelijke kwaliteitsverbeteringen op een locatie. De uiteindelijke invulling en beoordeling is echter vooral ook een kwestie van onderlinge afstemming en overleg. Initiatiefnemers worden opgeroepen vroegtijdig om tafel te gaan zitten met de gemeente om samen te bezien hoe het ontwikkelingsplan de juiste kwaliteit kan krijgen. Vanuit de gemeente vindt deze beoordeling plaats door gebiedscoördinatoren buitengebied. Zij adviseren na afstemming en overleg met initiatiefnemer over de uitkomst hiervan aan de portefeuillehouder. De gemeente Sint-Michielsgestel maakt geen gebruik van een externe kwaliteitscommissie. *Voorwaarden aan kostenbegroting kwaliteitsverbeteringen*

Naast een kwalitatieve beoordeling van de beoogde kwaliteitsverbetering (ontwikkelingsplan), toetst de gemeente ook of de investeringen proportioneel zijn. Initiatiefnemer levert hiertoe een investeringsplan aan waarin financieel onderbouwd wordt op welke wijze aan de basisinspanning wordt voldaan. Om discussies over de financiële uitgangspunten te voorkomen, hanteert de gemeente een aantal vaste uitgangspunten. Deze komen overeen met de uitgangspunten die elders in de provincie gehanteerd worden.

Uitgangspunten sloop:

- Sloop bebouwing (inclusief kelder, exclusief asbest): € 25,- per m²;
- Sanering glas: € 5,- per m²;
- Sanering verharding € 5,- per m²;
- Aanvullende kosten i.v.m. asbestsanering op basis van offerte / reële begroting.

Uitgangspunten landschapsinvesteringen:

- Inrichtingskosten (arbeid, machines en materialen) volgens STIKA-normen;
- Plankosten (landschapsplan, bestek, leges, e.d.) gemaximeerd op 20% van inrichtingskosten;
- Onderhoudskosten gemaximeerd op 10 jaar;
- Waardedaling grond gemaximeerd op 20% (conform gemeentelijke functielijst met grondwaarden).

Overige maatregelen op basis van offerte / reële begroting.

Voorwaarden aan zekerstelling

De gemeente Sint-Michielsgestel moet toezien dat de beoogde kwaliteitsverbetering met de vaststelling van het bestemmingsplan dat de ontwikkeling mogelijk maakt, financieel, juridisch en feitelijk zeker gesteld wordt. In het geval dat initiatiefnemer beslist de kwaliteitsverbetering op eigen terrein en daarmee in eigen beheer te willen ontwikkelen, maakt de gemeente hierover dan ook bindende afspraken met de initiatiefnemer.

Het proces van zekerstelling verloopt als volgt:

- Gemeente beoordeelt een integraal plan bij principeverzoek;
- Afweging vindt in eerste instantie plaats op basis van goede ruimtelijke ordening, waarvan kwaliteitsverbetering onderdeel uitmaakt;
- Initiatiefnemer werkt ontwikkelingsplan uit a.h.v. kwaliteitskaders en in afstemming met gebiedscoördinatoren van de gemeente;
- Gemeente kwantificeert de inspanningsverplichting (basisinspanning);
- Initiatiefnemer vertaalt deze naar een investeringsplan;
- Ontwikkelings- en investeringsplan vormen samen basis voor privaatrechtelijke anterieure overeenkomst;
- Publiekrechtelijk wordt het ontwikkelingsplan vastgelegd in onderbouwing (toelichting) en zo veel als mogelijk in bestemmingen en aanduidingen (verbeelding) én passende voorwaarden en voorwaardelijke verplichting (regels).

Werkwijze financiële afwikkeling via fondsbijdrage

De gemeente Sint-Michielsgestel ziet bij voorkeur de kwaliteitsverbetering van buitengebied op eigen terrein ge-

realiseerd worden. Daarmee is de koppeling tussen de 'rode' ontwikkeling en de kwaliteitsverbetering het sterkst verankerd en verzekerd. Op het moment dat maatregelen op locatie ruimtelijk onwenselijk of onuitvoerbaar zijn, biedt de gemeente de gelegenheid de verplichte kwaliteitsinvestering geheel of gedeeltelijk over te dragen en door de gemeente te laten realiseren. Gemeente en initiatiefnemer sluiten in dat geval hierover een privaatrechtelijke anterieure overeenkomst. De juridische basis voor dit soort privaatrechtelijke overeenkomsten is gelegen in het kostenverhaalinstrumentarium van de Wro, onderdeel 'Bijdragen ruimtelijke ontwikkeling' en de verankering hiervan in Structuurvisie Buitengebied (2010) en onderhavige structuurvisie-aanvulling (2015).

Financiële bijdragen die via de regeling kwaliteitsverbetering van het landschap tot stand komen worden afgezonderd en ingezet ten behoeve van fysieke projecten in het buitengebied vallende onder het lopende "Programma Gestel Groene Gemeente". Het programma stelt kaders voor realisatie van groene of groen-gerelateerde deelprojecten, die herkenbaar zijn voor en bekend zijn bij inwoners en bezoekers van de gemeente Sint-Michielsgestel.

Uitvoering van de projecten onder het programma Gestel Groene Gemeente verloopt via daarbij behorende programma-aanpak. Hierin zit opgenomen op welke wijze projecten kunnen worden toegevoegd en uitgevoerd. Ook zit hierin besloten dat de verantwoording van inkomsten en bestedingen richting gemeenteraad plaats vindt via reguliere cyclus van planning en control. Deze verantwoording kan benut worden voor verantwoording aan provincie via het regionaal ruimtelijk overleg (RRO).

Projecten met fysieke maatregelen binnen programma Gestel Groene Gemeente (2015)

- Het uitvoeren van de projecten zoals deze zijn opgenomen in de vastgestelde visie en het inrichtingsplan voor het gebied Keerdijk en Meerse Plas;
- Uitvoeren van het projectplan voor het Oude Aa-dal;
- Inrichten van de EVZ de Dommel ter plaatse van het gemeentehuis, Kentalis en centrum als onderdeel van grotere natuurontwikkeling tussen buitengebied en dorp;
- Mede uitvoering geven aan het Manifest Dommelvallei (MozaïekBrabant concreet tot uitvoering brengen);
- Tot stand brengen van een EVZ voor soortenmitigatie tussen Wamberg en Heeswijkse bossen samen met Rijkswaterstaat en waterschap Aa & Maas;
- Samen met gemeente 's-Hertogenbosch opstellen en uitvoeren van een plan voor inrichting van de Dungense Polder;
- Uitvoering van het Koepelplan Dynamisch Beekdal de Aa;
- Ontsluiten, bewegwijzeren en promoten van zandpaden als recreatieve voorziening;
- Beheer en onderhoud kwaliteit van gerealiseerde projecten binnen programma Gestel Groene Gemeente;
- Uitvoering geven aan het Stimuleringskader Groen Blauwe diensten 2015-2018;
- Initiëren, stimuleren en promoten van activiteiten en projectresultaten waardoor de gemeente als Groene Gemeente geprofileerd wordt (groen label).

Bijlage 1

Categorie-indeling toepassingsbereik

Categorie 1: geen impact, geen tegenprestatie verplicht

Tot deze categorie behoren in ieder geval de volgende concreet benoemde ontwikkelingen:

- vergroten inhoud van een burgerwoning tot 600 m³;
- vergroten inhoud van een bedrijfswoning tot 750 m³;
- vergroten aantal m² bijbouwen bij woning tot 100 m² in totaal;
- realisatie ruimte-voor-ruimte woning(en);
- ontwikkeling ter realisatie van EHS-compensatie;
- wijzigen bestemming naar Bos/Natuur en treffen bestemmingsregeling/aanleg voorzieningen die een fysieke verbetering van de aanwezige of potentiële kwaliteiten van bodem, water, natuur, landschap of cultuurhistorie of van extensieve recreatieve mogelijkheden tot gevolg hebben;
- vestiging van of de splitsing in meerdere wooneenheden in monumentale/ karakteristieke/ cultuurhistorisch waardevolle bebouwing;
- uitbreiding bestemmingsvlak wonen tot 1.000 m²;
- herbouw woning binnen geldend bestemmingsvlak;
- bed & breakfast en kleinschalige recreatieve nevenactiviteiten in/bij (bedrijfs)woning binnen vigerende bouwregeling (oppervlakte bijgebouwen) en binnen geldend bestemmingsvlak wonen of niet agrarisch bedrijf tot een

maximum van 200 m²;

- nevenactiviteiten en verbrede landbouwactiviteiten bij een agrarisch bedrijf of Wonen-VAB binnen bestaande bebouwingsmogelijkheden tot een maximum van 200 m²;
- aan huis gebonden beroep/bedrijf in/bij woning binnen geldende bouwregeling (oppervlakte bijgebouwen);
- ontheffing mantelzorg in/bij woning binnen geldende bouwregeling (oppervlakte bijgebouwen);
- ontheffing tijdelijke huisvesting seizoensarbeiders binnen geldende, bestaande bebouwing (dit mag niet leiden tot het ontstaan van een zelfstandige woonruimte);
- huisvesting reclasseringsjongeren op (agrarisch) bedrijf binnen geldende, bestaande bebouwing;
- toestaan tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen;
- verkoop van op het eigen (agrarisch) bedrijf vervaardigde producten (inclusief de verkoop van streek-eigen producten) tot een maximum van 200 m² binnen geldende bouwregeling bedrijfsbebouwing;
- bouw van ooievaarsnesten;
- toestaan Bosman-molens tot 5 m.

Voor het overige behoren tot deze categorie:

- ontwikkelingen onder toepassing van de directe bouw-mogelijkheden/bouwregels en gebruiksregels van een geldend bestemmingsplan;

- de gevallen genoemd onder artikel 4 van Bijlage II BOR;
- de gevallen genoemd onder artikel 3 van Bijlage II BOR; voor zover er sprake is van een strijdige situatie met bestemmingsplan of beheersverordening wordt deze opgeheven met een ontheffing;
- binnenplanse 10%-afwijking: kleine afwijkingen ten behoeve van hoogte en situering.

Tenzij de ontwikkeling concreet benoemd wordt in een andere categorie.

In het voormalige provinciale ruimtelijke beleid (Streekplan, Paraplunota ruimtelijke ordening) waren de hiervoor genoemde oppervlakte- en inhoudsmaten opgenomen als gangbare bovenmaten tot waar gemeenten de mogelijkheid kregen deze ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren. Het zou niet juist zijn voor deze mogelijkheden nu opeens een extra inspanning te eisen.

Categorie 2: beperkte impact: landschappelijke inpassing, passend bij een goede ruimtelijke ordening

Tot deze categorie behoren in ieder geval de volgende concreet benoemde ontwikkelingen:

- minicampings met kleinschalige kampeergelegenheden tot een maximum van 25 mobiele kampeermiddelen;
- bed & breakfast en kleinschalige recreatieve nevenactiviteiten in/bij (bedrijfs)woning binnen vigerende bouwregeling (oppervlakte bijgebouwen) en binnen geldend bestemmingsvlak wonen of niet agrarisch bedrijf vanaf een oppervlakte van 200 m²;
- nevenactiviteiten en verbrede landbouwactiviteiten bij een agrarisch bedrijf binnen bestaande bebouwingsmogelijkheden vanaf 200 m²;
- vergroten inhoud van een burgerwoning boven 600 m³ tot maximaal 850 m³ met toepassing van de sloop-bonusregeling);
- vormverandering van een agrarisch bouwvlak of een bestemmingsvlak;
- paardenbakken aansluitend aan het bouwvlak;
- omschakeling van agrarische bedrijfsvoering (grondgebonden, intensief, overig niet-grondgebonden) zonder vergroting van het bouwvlak;

- voor zover de locatie is gelegen in het agrarisch gebied, als bedoeld in de Verordening ruimte: vergroten agrarisch bouwblok tot 1,5 ha;
- voor zover de locatie is gelegen in de groenblauwe mantel, als bedoeld in de Verordening ruimte, vergroten agrarisch bouwvlak tot 1 ha.

Voor het overige behoren tot deze categorie alle ontwikkelingen welke mogelijk worden gemaakt via de (binnenplanse) afwijkingsbevoegdheid, tenzij de ontwikkeling concreet benoemd wordt in een andere categorie. Tevens kan in het bestemmingsplan bepaald worden dat een specifieke afwijking wel als categorie 3 behandeld moet worden.

Categorie 3: grote impact: landschappelijke inpassing 'plus', passend bij een goede ruimtelijke ordening en proportioneel aan waardeontwikkeling

Tot deze categorie behoren in ieder geval de volgende concreet benoemde ontwikkelingen:

- omschakeling, zonder vergroting van het bouwvlak, van agrarisch bouwvlak of Wonen-VAB naar Bedrijf, Recreatie, Agrarisch gerelateerd etc.;
- wijzigen Agrarisch, Wonen-VAB, Bedrijf, Recreatie, Agrarisch gerelateerd etc. naar Wonen;

- uitbreiding bestemmingsvlak Bedrijf, Wonen (>1.000 m²), Horeca, Recreatie etc.;
- vergroten aantal m² bebouwing binnen Bedrijf, Recreatie, Horeca etc.;
- vergroten inhoud van een burgerwoning boven 600 m³ (met uitzondering van uitbreidingen m³ via sloop-bonusregeling tot maximaal 850 m³);
- vergroten inhoud van een agrarische Bedrijfswoning boven 750 m³;
- realiseren van een woning op basis van artikel 11.4, kwaliteitsverbetering in bebouwingsconcentraties binnen zoekgebied verstedelijking (BiO-woning);
- omschakelen van een niet agrarische bestemming met bouwvlak naar agrarisch grondgebonden of niet-grondgebonden;
- wijzigen ten behoeve van telecommunicatie (zendmasten e.d.);
- vergroten aantal m² bijgebouwen bij een woning groter dan 100 m²;
- nieuwbouw (eerste) bedrijfswoning.

Voor het overige behoren tot deze categorie alle planmatige (stedelijke) ontwikkelingen en alle andere ontwikkelingen welke mogelijk worden gemaakt via een wijzigingsplan of een bestemmingsplanherziening, tenzij de ontwikkeling concreet benoemd wordt in een andere categorie.

Bijlage 2

Beleidskader landschapsinvesteringen
Stimuleringskader groenblauwe diensten

GEBIEDSCONTRACT 2013-2016 SINT-MICHIELSGESTEL

Verklaring:

- Halfopen tot besloten oude droge zandontginning
- Broekontginning
- Halfopen tot besloten beekdal
- Open korngebied

Overig

- Planologische EHS 2012 (geharmoniseerd t.b.v. INSPIRE)
- Groenblauwe mantel
- Ecologische Verbindingszone
- Agrarische foragegebieden
- Bebouwing
- Water
- Topografische grens
- Gemeentegrens

Bron: Provincie Noord-Brabant, ontwerp Verordening ruimte 2014 (NL.IMRO.9930.vr2014-en01)
Portaal Natuurruimte, Natuurgebieden 2014
Kadaster 2013, Top10NL

CONCEPT

Gebiedsgericht Uitvoeringsprogramma Het Groene Woud

Brabant's Landschap
Gebiedsgericht Landschapsbeheer
Postbus 80
5678 ZH Heerlen
info@brabantlandschap.nl
Tel. 0475 68 40 10

Renswoude GIS
Postbus 10
5475 GZ Heteren-Ortel
T: 0475 29 24 41
E: info@rengis.nl

Schaal: 1:50.000
Datum: 13 december 2015

Natuurplan 2014-2018

**Voorstel Coördinatiepunt Landschapsbeheer voor koppeling tussen landschapstypologie en pakketten voor nieuwe elementen in aandachtsgebieden
(Versie 1 december 2013)**

[illegible]

Landschapspakket L1A: Hakhoutsingel

Wat is een hakhoutsingel?

- Het is een vrijliggend lijnvormig aaneengesloten landschapselement, met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken met een bedekking van minimaal 90%, dat als hakhout wordt beheerd.

Hakhoutsingel zonder overstaanders

Hakhoutsingel met enkele overstaander

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- Het element is tenminste 25 meter lang en is tenminste 2 meter en ten hoogste 20 meter breed;
- Tenminste 90% van de stobbes van het element wordt als hakhout beheerd en de diameter van het hakhout (uitgezonderd de overstaanders) is maximaal 20 cm op 1,30 meter boven de hakhoutstoot;
- Bij versnipperen van het takhout mogen de snippers niet in het element worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken in of binnen 5 meter vanaf het element;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig waardoor schade door vraat aan stammen en hakhoutstoven en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden in beginsel alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart.; bestrijding van ongewenste houtsoorten kan in de periode tussen 15 juli en 15 maart plaats vinden.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe hakhoutsingel

- alleen gebruik inheemse bomen en/of struiken (zie bijlage 1);
- plantverband van minimaal 1,25 m x 1,25 meter of 1,50 m x 1,00 meter en maximaal 2,00 m x 2,00 meter (per are element de aanplant van maximaal 64 planten subsidiabel);
- aanplant met 2- of 3 jarig bosplantsoen van inheemse soorten;
- raster minimaal op 1 meter uit de voet van de buitenste rij indien aangrenzend perceel beweid wordt;
- afstand tussen 2 nieuwe parallel lopende hakhoutsingels op één perceel is tenminste 50 meter.

Landschapspakket L2: Elzensingel

Wat is een elzensingel?

- Het is een vrijliggend, lijnvormig en enkelrijig landschapselement, met een minimale bedekking van 80% van aaneengesloten opgaande begroeiing van inheemse bomen en struiken, waarvan tenminste 50% bestaat uit Zwarte els. De elzensingel wordt als hakhout beheerd.

Elzensingel

Elzensingel

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- Het element is tenminste 25 meter lang en is ten minste 1 meter en ten hoogste 3 meter breed;
- De diameter van de stammen (uitgezonderd de overstaanders) is maximaal 20 cm op 1,30 meter boven de hakhoutstoven. Per 100 meter element mogen gemiddeld maximaal 10 overstaanders gehandhaafd worden;
- Bij versnipperen van het takhout mogen de snippers niet in het element worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken in of binnen 5 meter vanaf het element;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig waardoor schade door vraat stammen en hakhoutstobben en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden in beginsel alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart.; bestrijding van ongewenste houtsoorten kan in de periode tussen 15 juli en 15 maart plaats vinden.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe elzensingel

- alleen gebruik inheemse bomen en/of struiken (zie bijlage 1);
- minimaal 100 stuks planten per 100 meter elzensingel aanplanten;
- aanplant met 2- of 3 jarig bosplantsoen van inheemse soorten;
- raster minimaal op 1 meter uit de voet van de rij indien perceel beweid wordt;
- afstand tussen 2 nieuwe parallel lopende elzensingels op een perceel is tenminste 20 meter.

Landschapspakket L8A: Landschapsboom als solitair

Wat is een solitair?

- Een solitaire landschapsboom is een alleenstaande inheemse loofboom, niet zijnde een knotboom, die doorgaans in een vrij grote, open ruimte staat. De boom staat niet in een ander landschapspakket waarbij de beheersvergoeding gerelateerd is aan de oppervlakte (zoals houtsingel en hakhoutbosje).

Solitaire boom in weiland

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De boom kan periodiek worden gesnoeid, waarbij de kroon (onderste dikke tak tot de top) na het snoeien altijd meer dan 50% van de lengte van het takvrij stamstuk bedraagt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken onder de kronen van de bomen;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is bij solitaire bomen langs een perceelsgrens een raster aanwezig waardoor schade door vraat aan stammen en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf. Indien de boom in een beweid perceel staat is rond de boom een raster aanwezig op 1,5 meter uit de voet van de stam.
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 augustus en 15 maart.

Indeling pakket:

L8A1: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 20 cm
L8A2: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >20-60 cm
L8A3: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >60 cm

Diameter bomen:

Op basis van de diameter wordt de boom in een klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin de boom valt.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe solitaire landschapsbomen

- alleen gebruik inheemse bomen (zie bijlage 1);
- plantafstand minimaal 20 meter;
- aanplant laanbomen met minimale boommaat 10-12;
- raster minimaal op 1 meter uit het hart van de boom indien perceel beweid wordt

Landschapspakket L8B: Landschapsboom in bomenrij (geen agrarisch medegebruik)

Wat is een bomenrij?

- Een bomenrij is een één-, twee of meerrijige beplanting van bomen, niet zijnde knotbomen, die meestal van ongeveer gelijke leeftijd zijn. Een laan is een specifieke vorm van een bomenrij. Er is sprake van een laan als aan beide zijden van een weg één of meer rijen bomen in een regelmatig plantverband geplant zijn. Een bomenrij rij bestaat uit minimaal 2 inheemse loofbomen en de bomen staan in een langgerekte en relatief smalle zone zonder agrarisch gebruik.

Bomenrij langs perceelsgrens

Bomenrij langs perceelsgrens

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De bomen kunnen periodiek worden gesnoeid, waarbij de kroon (onderste dikke tak tot de top) na het snoeien altijd meer dan 50% van de lengte van het takvrij stamstuk bedraagt;
- Bij versnipperen van het takhout mogen de snippers niet in de strook zonder agrarisch gebruik worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken onder de kronen van de bomen;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig waardoor schade door vraat stammen en betreding van het element wordt voorkomen. Het raster mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 augustus en 15 maart.

Indeling pakket:

L8C1: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 20 cm
L8C2: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >20-60 cm
L8C3: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >60 cm

Diameter bomen:

- Alle stammen in het element worden gemeten. Op basis van de gemiddelde diameter wordt het gehele element in één klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin het gehele element valt.

Aantal te subsidiëren bomen

- Bij een bestaande bomenrij wordt voor maximaal 20 bomen per 100 meter een vergoeding verstrekt. De dikste 20 bomen zijn uitgangspunt voor de indeling in diameterklasse.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe bomenrijen

- alleen gebruik inheemse bomen (zie bijlage 1);
- plantafstand in de rij minimaal 8 en maximaal 15 meter;
- afstand tussen twee bomenrijen minimaal 5 meter ;
- aanplant laanbomen met minimale boommaat 10-12;
- raster minimaal op 1 meter uit het hart van de buitenste rij indien perceel beweid wordt.

Landschapspakket L8C: Landschapsboom in bomenrij in grasland**Wat is een bomenrij?**

- Een bomenrij is een één-, twee of meerrijge beplanting van bomen, niet zijnde knotbomen, die meestal van ongeveer gelijke leeftijd zijn. Een laan is een specifieke vorm van een bomenrij. Er is sprake van een laan als aan beide zijden van een weg één of meer rijen bomen in een regelmatig plantverband geplant zijn. Een bomenrij rij bestaat uit minimaal 2 inheemse loofbomen en de bomen staan in een grasland.

Twee rijen bomen op beweidde dijk

Eén rij jonge bomen met boomkorf

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De onderbegroeiing bestaat uit grasland en het grasland mag in landbouwkundig gebruik zijn;
- De bomen kunnen periodiek worden gesnoeid, waarbij de kroon (onderste dikke tak tot de top) na het snoeien altijd meer dan 50% van de lengte van het takvrij stamstuk bedraagt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken onder de kronen van de bomen;
- De stammen van de bomen mogen niet of in zeer beperkte mate beschadigd worden door vraat door vee. Jonge bomen moet beschermt zijn door een boomkorf. De boomkorf mag niet bevestigd zijn aan stammen van het element zelf;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 augustus en 15 maart.

Indeling pakket:

L8C1: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 20 cm

L8C2: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >20-60 cm

L8C3: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >60 cm

Diameter bomen:

- Alle stammen in het element worden gemeten. Op basis van de gemiddelde diameter wordt het gehele element in één klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin het gehele element valt.

Aantal te subsidiëren bomen

- Bij een bestaande bomenrij wordt voor maximaal 20 bomen per 100 meter een vergoeding verstrekt. De dikste 20 bomen zijn uitgangspunt voor de indeling in diameterklasse.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe bomenrijen in grasland

- alleen gebruik inheemse bomen (zie bijlage 1);
- plantafstand in de rij minimaal 8 en maximaal 15 meter;
- afstand tussen twee bomenrijen minimaal 5 meter;
- aanplant laanbomen met minimale boommaat 10-12;
- jonge bomen beschermen met boomkorf indien perceel beweid wordt.

Landschapspakket L9: Knotboom

Wat is een knotboom?

- Inheemse loofboom, waarvan de stam periodiek op een hoogte van minimaal 1,5 meter boven maaiveld wordt afgezet (geknot) en als solitair, in een groep of rij voorkomt op of langs landbouwgronden.

Rij knotwilgen

Steenuil

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De boom wordt periodiek geknot; knotwilgen en knotpopulieren minimaal 1 maal per 5 jaar en andere knotbomen minimaal 1 maal per 8 jaar.
- Bij versnipperen van het takhout mogen de snippers niet in het element worden verwerkt;
- Bij verbranden van het takhout (indien dit mogelijk is in kader van APV) geen vuur maken in of binnen 5 meter vanaf het element;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop en van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Robinia) middels een stobbenbehandeling;
- Schade aan stammen van bomen door vraat wordt voorkomen;
- Grondbewerking van de aanliggende gronden wordt zodanig uitgevoerd dat schade aan het element wordt voorkomen;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart.

Indeling pakket

L9A: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld < 30 cm
 L9B: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld >30-60 cm
 L9C: gemiddelde diameter bomen op 130 cm boven maaiveld > 60 cm

Diameter bomen:

- Alle stammen in het element worden gemeten. Op basis van de gemiddelde diameter wordt het gehele element in een klasse ingedeeld. De gemeten diameter bij aanvang, bepaalt de klasse waarin het gehele element valt.

Aantal te subsidiëren bomen:

- Bij een bestaande knotbomenrij wordt voor maximaal 33 bomen per 100 meter een vergoeding verstrekt. De dikste 33 bomen zijn uitgangspunt voor de indeling in diameterklasse.

Inrichtingscriteria bij aanleg nieuwe knotbomen

- alleen gebruik inheemse bomen (zie bijlage 1);
- plantafstand in de rij minimaal 5 meter en maximaal 15 meter;
- aanplant 'laanbomen' met minimale maat 10-12 of 3 jarige onbewortelde wilgenstek;
- afstand tussen 2 nieuwe parallel lopende knotbomenrijen op een perceel is tenminste 20 meter.

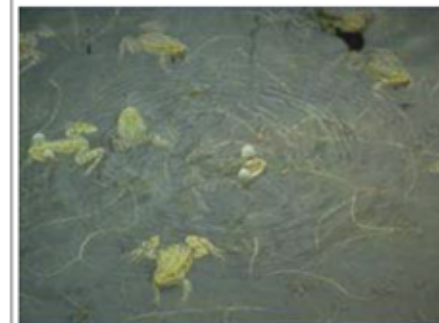
Landschapspakket L11: Amfibieënpool

Wat is een amfibieënpool?

- Een amfibieënpool is een natuurelement dat niet aansluit op een waterloop/sloot en gevoed wordt door grond- en/of regenwater en waarvan in de winterperiode het natte oppervlakte voor tenminste 80% bestaat uit open water.

Poel

Groene kikkers

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- Het element is tenminste 1 are en ten hoogste 7 are groot, waarbij het waterbiotoop (water + taluds) minimaal 70% van de oppervlakte inneemt. Maximaal 30% van de oppervlakte van de poel mag bestaan uit landbiotoop zonder regulier landbouwkundig gebruik (bloemrijk grasland/ruigte).
- De waterdiepte is in de diepste delen in de periode van 1 oktober tot 1 april tenminste 0,5 meter; incidenteel mag de poel in de zomerperiode droogvallen;
- Maximaal 25% van de oppervlakte van de oever is begroeid met houtige gewassen;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan;
- Geen water onttrekken aan het element anders dan voor het drinken van vee;
- In het element mag geen vis uitgezet worden en er mogen geen eenden/ganzen in gehouden of gelokt worden;
- De oever van de poel is begroeid met inheemse plantensoorten met een bedekking van minimaal 75%.
- Schoningswerkzaamheden verrichten in de periode tussen 1 september en 15 oktober.

Indeling pakket:

L11A: oppervlakte poel 100- 300 m²
 L11B: oppervlakte poel >300 m²

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe poel

- oppervlakte poel gemeten vanaf insteek talud met maaiveld maximaal 500 m²; totale oppervlakte nieuwe poel inclusief landbiotoop maximaal 700 m²;
- diepte poel maximaal 2,00 meter;
- taluds minimaal 1:3;
- grondwaterstand locatie waar poel wordt aangelegd in september niet dieper dan 1,30 cm onder het maaiveld;
- indien de zone rond de poel wordt ingezaaid met een mengsel, dient het mengsel uitsluitend inheemse plantensoorten te bevatten;
- afstand tussen nieuwe poelen tenminste 100 meter.

Landschapspakket L12: Weidevogelpoel

Wat is een weidevogelpoel?

- Een weidevogelpoel is een natuurelement met een slijkige rand dat gevoed wordt door grond- en/of regenwater en waarbij in de winterperiode het natte oppervlakte voor tenminste 80% bestaat uit open water.

Weidevogelpoel

Grutto

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- Het element is tenminste 5 are en ten hoogste 50 are groot, waarbij het waterbiotoop (water + taluds) minimaal 70% van de oppervlakte inneemt. Maximaal 30% van de oppervlakte van de poel mag bestaan uit landbiotoop zonder regulier landbouwkundig gebruik (bloemrijk grasland/ruigte)
- Afstand tot bebouwing of opgaande bomen bedraagt minimaal 100 meter;
- Het element heeft zeer flauwe oevers met een talud van minimaal 1:10;
- De waterdiepte is in de diepste delen in de periode van 1 oktober tot 1 april tenminste 0,5 meter; incidenteel mag de poel in de zomerperiode droogvallen;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan;
- Op de oever komt geen begroeiing van inheemse bomen en/of struiken voor;
- Geen water onttrekken aan het element anders dan voor het drinken van vee;
- De oever van de poel is begroeid met inheemse plantensoorten, niet zijnde bomen of struiken, met een bedekking van minimaal 75%.
- Schoningswerkzaamheden verrichten in de periode tussen 1 september en 15 oktober.

Indeling pakket:

L12A: oppervlakte poel > 500 m² < 1000 m²
L12B: oppervlakte poel > 1000 m²

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe weidevogelpoel

- oppervlakte poel gemeten vanaf insteek talud met maaiveld minimaal 500 m²;
- diepte poel maximaal 1,50 meter;
- taluds minimaal 1:10;
- grondwaterstand locatie waar poel wordt aangelegd in september niet dieper dan 1,30 cm onder het maaiveld;
- afstand van hoge beplanting en bebouwing minimaal 100 meter;
- indien de zone rond de poel wordt ingezaaid met een mengsel, dient het mengsel uitstluitend inheemse plantensoorten te bevatten;
- afstand tussen nieuwe poelen tenminste 100 meter.

Landschapspakket L14: Natuuroever nat grasland

Wat is een natuuroever nat grasland?

- Een aaneengesloten natuurvriendelijk ingerichte oever langs een bestaande waterloop, in de vorm van een drasberm of flauwe oever, waarvan de vegetatie bestaat uit inheemse plantensoorten van natte graslanden en ruigten.

Waterloop met flauw talud

Bloemrijke oever

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De oever heeft een gemiddelde breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter; voor een oever langs een ecologische verbindingzone geldt een gemiddelde breedte van ten hoogste 25 meter;
- De flauwe oever heeft een talud van minimaal 1:3;
- De oever wordt niet beweiden bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig dat zich op de grens van het element met het aanliggende landbouwperceel bevindt;
- De oever wordt niet bemest en er wordt geen slootveegsel en/of – bagger opgebracht;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruid en Japanse Duizendknoop op het droge deel van het talud;
- De oever wordt 1 maal per jaar na 16 juni gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe natuuroever nat grasland

- een natuuroever nat grasland wordt aangelegd in de vorm van een drasberm of een flauw talud, waarbij de volgende inrichtingseisen gelden;
- de drasberm wordt uitgegraven tot 10 cm onder of 10 boven het gemiddelde waterpeil. 50% van de breedte van de oever moet dan voldoen aan deze voorwaarde, of;
- er wordt een flauw talud aangelegd waarbij de taludschuine minimaal 1:3 of flauwer is. Het talud wordt uitgegraven vanaf het gemiddelde waterpeil.

Landschapspakket L13: Natuuroever riet

Wat is een natuuroever riet?

- Een aaneengesloten natuurvriendelijk ingerichte oever langs een bestaande waterloop, in de vorm van een plas- of drasberm, waarvan de vegetatie voor tenminste 50% uit riet en/of lisdodde bestaat.

Natuuroever met riet

Blauwborst

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De oever heeft een gemiddelde breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter; voor een oever langs een ecologische verbingszone geldt een gemiddelde breedte van ten hoogste 25 meter;
- De oever wordt minimaal éénmaal per 4 jaar en maximaal éénmaal per 2 jaar gemaaid en bij elke maaibeurt mag maximaal 50% van de oppervlakte gemaaid worden (gefaseerd maaibeheer);
- De oever wordt niet beweide. Bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig dat zich op de grens van het element met het aanliggende landbouwperceel bevindt;
- De oever wordt niet bemest en er wordt geen slootveegsel en/of – bagger opgebracht;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruid en Japanse duizendknoop op het droge deel van het talud;
- Maaiwerkzaamheden worden uitgevoerd tussen 1 oktober en 1 maart.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe natuuroever riet

- een natuuroever riet wordt aangelegd in de vorm van een plasberm of een drasberm, hierbij gelden de volgende inrichtingseisen;
- de plasberm wordt uitgegraven tot 50 cm onder of 10 boven het gemiddelde waterpeil . 50% van de breedte van de oever moet dan voldoen aan deze voorwaarde, of
- de drasberm wordt uitgegraven tot 10 cm onder of 10 boven het gemiddelde waterpeil. 50% van de breedte van de oever moet dan voldoen aan deze voorwaarde.
- natte gedeelte van berm wordt aangeplant met rietstekken;

Randenpakket R1: Bloemrijke rand

Wat bloemrijke rand?

- Een bloemrijke rand is een aaneengesloten rand langs een perceelrand of landschapspakket met een gevarieerde kruidachtige begroeiing van inheemse grassen en kruiden die jaarlijks gemaaid wordt.

Bloemrijke rand langs perceel

Blauwtje op rolklaver

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De rand heeft een gemiddelde breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter; voor een rand langs een ecologische verbingszone geldt echter een gemiddelde breedte van ten hoogste 25 meter;
- De rand wordt ingezaaid met een in overleg met de veldcoördinator samengesteld mengsel met inheemse grassen en kruiden of er worden éénmalig gunstige randvoorwaarden gecreëerd voor een spontane ontwikkeling van de vegetatie, tenzij de aanvrager verklaard dat er reeds 10 plantensoorten in de rand aanwezig zijn.
- De rand wordt maximaal 2 en minimaal 1 maal per jaar gemaaid en het maaisel wordt binnen 15 dagen na het maaien afgevoerd; tussen 1 april en 1 juli is maaien niet toegestaan. De periode tussen twee maaibeurten is minimaal 3 maanden;
- De rand wordt niet bemest en er wordt geen slootveegsel en/of – bagger opgebracht;
- De rand wordt niet beweide en bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig dat zich op de grens van het element met het aanliggende landbouwperceel bevindt;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruid en Japanse duizendknoop;
- De rand wordt niet gebruikt als pad behoudens het incidentele gebruik als onderhoudspad voor het schouwen van de aanliggende sloot of het uitvoeren van onderhoud aan het element zelf.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe bloemrijke rand

- indien in de rand waarvoor een bijdrage wordt gevraagd minder dan 10 inheemse grassen en/of kruiden voorkomen wordt de rand ingezaaid met een samengesteld mengsel of er worden maatregelen genomen voor de ontwikkeling van een soortenrijke vegetatie. Deze maatregel kan bestaan uit het bovenploegen van de voedselarme ondergrond of door het afplaggen van de graszode (10 cm dik);
- de afstand tussen twee parallel lopende bloemrijke randen bedraagt minimaal 20 meter;
- een bloemrijke rand mag grenzen aan bouw- en/of grasland.

Randenpakket R3: Graslandflora- en faunarand

Wat is een graslandflora- en faunarand?

- Een graslandflora- en faunarand is aaneengesloten rand met een mozaïek van struweel (bramen en/of inheemse struiken) en een kruidachtige begroeiing van inheemse grassen en kruiden.

Graslandflora- en faunarand

Roodborsttapuit

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De rand heeft een gemiddelde breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter; voor een rand langs een ecologische verbindingzone geldt een gemiddelde breedte van ten hoogste 25 meter;
- De rand wordt ingezaaid met een in overleg met de veldcoördinator samengesteld mengsel met inheemse grassen en kruiden of er worden éénmalig gunstige randvoorwaarden gecreëerd voor een spontane ontwikkeling van de vegetatie, tenzij de aanvrager verklaard dat er reeds 10 plantensoorten in de rand aanwezig zijn.
- De rand wordt minimaal 1 keer per 5 jaar en maximaal 1 maal per jaar gemaaid waarbij niet meer dan 80% van de oppervlakte gemaaid wordt en het maaisel wordt afgevoerd; de overige 20% van de rand wordt nooit gemaaid. Maaien is niet toegestaan tussen 1 april en 1 september.
- De rand wordt niet bemest en er wordt geen slootveegsel en/of – bagger opgebracht;
- De rand wordt niet beweide en bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig dat zich op de grens van het element met het aanliggende landbouwperceel bevindt;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. plekgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop;
- De rand wordt niet gebruikt als pad behoudens het incidentele gebruik als onderhoudspad voor het schouwen van de aanliggende sloot of het uitvoeren van onderhoud aan het element zelf.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe grasland- en florarand

- indien in de rand waarvoor een bijdrage wordt gevraagd minder dan 10 inheemse grassen en/of kruiden voorkomen wordt de rand ingezaaid met een samengesteld mengsel of er worden maatregelen genomen voor de ontwikkeling van een soortenrijke vegetatie. Deze maatregel kan bestaan uit het bovenploegen van de voedselarme ondergrond of door het afplaggen van de graszode (10 cm dik);
- een graslandflora- en faunarand mag grenzen aan gras- en/of bouwland.

Randenpakket R2: Kruidenrijke zoom

Wat is een kruidenrijke zoom?

- Een kruidenrijke zoom is een aaneengesloten rand met extensief onbemest hooiland/ruigte bestaande uit een gevarieerde kruidachtige begroeiing van inheemse grassen en kruiden (inclusief braam) met een minimale bedekking van 80% langs een landschapspakket.

Kruidenrijke zoom langs bosje

Gemaaide zoom langs houtsingel

Algemene eisen ten aanzien van inrichting en beheer

- De rand heeft een gemiddelde breedte van tenminste 3 en ten hoogste 6 meter en een lengte van tenminste 25 meter; voor een rand langs een ecologische verbindingzone echter een gemiddelde breedte van ten hoogste 25 meter;
- De rand wordt ingezaaid met een in overleg met de veldcoördinator samengesteld mengsel met inheemse grassen en kruiden of er worden éénmalig gunstige randvoorwaarden gecreëerd voor een spontane ontwikkeling van de vegetatie, tenzij de aanvrager verklaard dat er reeds 10 plantensoorten in de rand aanwezig zijn.
- De rand wordt minimaal 1 maal per 5 jaar en maximaal 1 maal per 2 jaar gemaaid waarbij niet meer dan de helft van de oppervlakte wordt gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. Maaien is niet toegestaan tussen 1 april en 1 september;
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan m.u.v. plekgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, Jacobskruiskruid en Japanse Duizendknoop;
- De rand wordt niet bemest en er wordt geen slootveegsel en/of – bagger opgebracht;
- De rand wordt niet beweide en bij beweiding van de aanliggende gronden is een raster aanwezig dat zich op de grens van het element met het aanliggende landbouwperceel bevindt;
- De rand wordt niet gebruikt als pad behoudens het incidentele gebruik als onderhoudspad voor het schouwen van de aanliggende sloot of het uitvoeren van onderhoud aan het element zelf.

Inrichtingseisen bij aanleg nieuwe kruidenrijke zoom

- indien in de rand waarvoor een bijdrage wordt gevraagd minder dan 10 inheemse grassen en/of kruiden voorkomen wordt de rand ingezaaid met een samengesteld mengsel of er worden maatregelen genomen voor de ontwikkeling van een soortenrijke vegetatie. Deze maatregel kan bestaan uit het bovenploegen van de voedselarme ondergrond of door het afplaggen van de graszode (10 cm dik);
- een kruidenrijke zoom mag grenzen aan bouw- en/of grasland.

